

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novaku na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Škofovski jubilej sv. Očeta Leona XIII.

Z velikim navdušenjem in pravo katoliško zavestjo praznoval se je vsepovsodi po naši lepi vladikovini, kakor so naš mil. knezoškof naročili, škofovski jubilej našega sv. Očeta Leona XIII. Močno razveselilo je to očetovsko srce našega mil. knezoškofa in gotovo bodo, kedar pojdejo po Velikinoči v Rim, z radostjo poročali o teh slavnostih sv. Očetu samemu; a vendar so tudi sporočili o tem, se ve, da le kratko, apostolski nuncijaturi na Dunaj 24. februarja t. l. in že 2. marcija došlo je mil. knezoškofu prelepo in prijazno pismo od apostolskega pronuncija, kardinala Al. Galimberti-ja, iz katerega se vidi, kako močno je razveselilo in potolažilo od žalosti in skrbi potrto srce sv. Očeta le-to slovesno praznovanje njegovega škofovskega jubileja. Pismo se tako-le glasi:

«Excellentissime ac Reverendissime Domine!

Mei duxi esse officii statim certiore reddendi Sanctitatem Suam de solemnitatibus, quibus fideles Lavantinae Dioeceseos Jubilaeum Summi Pontificis celebrant.

Pergrato vero nunc fungor munere Excellentiae Vestrae repandendi consolationis ac paternae satisfactionis sensus, quibus afficiebatur Sanctissimus Pater ob tot devotionis ac obsequii significationes istius Dioeceseos. Ac in pignus peculiaris benevolentiae Sanctitas Sua lubentissime Excellentiae Vestrae ac fidelibus Tuae curae conceditis Apostolicam impertitur benedictionem.

Qui ceterum omni aestimatione ac observantia maneo

Excellentiae Vestrae addictissimus

A. Cardinalis Galimberti,

Pro-Nuntius Apostolicus.»

Prevzvišeni in milostljivi knezoškof!

V svojo dolžnost sem si štel, sv. Očetu takoj sporočiti o slovesnostih, s katerimi so verniki lavantinske škofije praznovali jubilej sv. Očeta. V največjo radost mi je sedaj, da morem Vaši Prevzvišenosti javiti čutila

tolažbe in očetovskega zadoščenja, ki so prešinjala sv. Očeta vsled toliko lepih dokazov ljubezni in vdanosti one škofije. V znamenje posebne naklonjenosti podeljujejo sv. Oče iz dna srca z največjim veseljem Vaši Prevzvišenosti in Vaši pastirski skrbi izročeni vernikom sveti apostolski blagoslov.

Vaši Prevzvišenosti najudanejši

A. Kardinal Galimberti,
apost. pronuncij.

Katoliški verniki lavantinske škofije! Sv. Oče pri srčno nas ljubijo in očetovsko blagoslavlja! Podvojimo tedaj tudi mi otroške molitve za njih, otroško ljubezen in zvestobo do njih!

Šolske razmere.

(Govoril poslanec Fr. Robič v drž. zboru.)

(Konec.)

Naposled so pa še učitelji, ki nalašč pri slovenščini rabijo hrvatske izraze, da se potem morejo na to sklicevati, da jih prebivalstvo ne razume. Kadar se bode rabila čista slovenščina, razumelo jo bode gotovo prebivalstvo, pa tudi otroci. Prav zadnji čas so se nekatere šole, v katere hodijo samo slovenski otroci, razdelile v takomenovane dvojezične in slovenske.

Da bi namen šolskih oblastev na Koroškem, pomemčevati na vse mogoče načine in delati, kolikor je mogoče, velike zapreke snovanju slovenskih šol, ne bil tako jasen, ne mogli bi pojmiti, kako da deželni solski svet tako postopa. To očitno nasprotuje § 8 deželnega zakona za Koroško o uredbi in vzdrževanju šol. § 8 pravi: »Pomnožitev ljudskih šol se ne sme nikdar dovoliti v škodo primerni uredbi in dobrim uspehom«. Ali to se je vendar na nekaterih šolah zgodilo in se utegne še na drugih izvesti. Tako v Kotmari vasi, Žabnicah, Globasnici in Šmihelji. V te šole hodijo po uradnem šematizmu samo slovenski otroci, niti jednega nemškega

ni med njimi. In vendar so se razdelile v slovensko in dvojezično. Se vé da s tako delitvijo ni nihče zadovoljen in bi prebivalstvo že rajše videlo prejšnje razmere.

Naj me kdo napak ne razume, odločno naglašam, da ne zahtevamo, naj se izrine nemščina iz ljudskih šol na Koroškem. Tam, kjer se zahteva učenje nemščine in kjer je tudi koristno, naj se uči, toda le na podlagi materinščine! Po kakšnih sredstvih posegajo nasprotniki slovenske šole na Koroškem, nam kaže poseben slučaj v Svečah.

Ko sta načelnik krajnemu šolskemu svetu, Pack, in učitelj Feinig hodila od hiše do hiše, kar je gotovo jako pohvalno, povpraševal je poslednji stariš, če mislijo otroke poslati v »bindišarsko šolo« in če so le-ti pritrdili, strašil jih je s tem, da bodo otroci morali tri ure dalje ostajati v šoli, in da so slovenske knjige jako drage itd. Stariši so se zaradi tega pritožili pri župniku in pri županu in so poizvedeli, kaj da pomenjajo ta vprašanja. Naj se prebivalstvo pomiri, dal je župan v sporazumljenju z župnikom po božji službi doslovno razglasiti ukaz deželnega šolskega sveta z dne 9. novembra 1891, št. 3178.

S to razglasitvijo sta se čutila učitelj Janez Feinig in načelnik krajnega šolskega sveta, Pack, razžaljena in sta stvar ovadila okrajnemu šolskemu svetu. Predsednik okrajnemu šolskemu svetu, Mac-Nevin, ki je že kot okrajni glavar na Štajarskem dokazal, da ne vé, kaj je takt in pa objektivnost, zmatral je to doslovno razglasenje za pregrešek ščuvanja po § 300 in je stvar ovadil c. kr. deželnemu sodišču v Celovcu.

Vsled tega sta morala župan in župnik k c. kr. okrajnemu sodišču v Borovlje in pozneje sta bila še jako strogo zaslišana pri c. kr. deželnem sodišču v Celovcu. C. kr. državno pravdnništvo pa ni našlo nobenega povoda za tožbo. Vzlic temu sta učitelj in načelnik krajnega šolskega sveta — govori se, da na prigovarjanje glavarja — tožila župana in župnika zaradi žaljenja časti. Poslednja sta morala zopet k c. kr. okrajnemu sodišču v Borovlje, kjer sta bila zaslišana in tudi tu niso našli nobenega povoda, da bi ju obsodili.

Stvar pa s tem še ni bila končana. Naročilo se je žandarjem v Borovljah, da poizvedujejo. Ko tudi ti niso nič našli, morala sta župan in župnik zopet k okrajnemu sodišču, da sta naposled bila oproščena. Za določbe ukaza z dne 9. novembra 1891, št. 3178, ne brigajo se na tej šoli. Slovensčina uči se prav v zadnjih urah in sicer od 3. do 4. ure popoldne tako, da le malo otrok ostaja pri tem pouku. Vspeha pri učenju materinščine pa tudi zaradi tega ni moči doseči, ker nobeden učitelj v Svečah ni izprašan iz slovensčine.

Iz povedanega se pač lahko vidi, da je pot do slovenske šole ali vsaj do poštovanja slovensčine na Koroškem trnjeva in občudovati moramo one može na Koroškem, ki se boré za pravice, koristi in omiko narodovo. Tudi mi slovenski poslanci se bomo vedno in povsod in brez izjeme, sicer mirno, ali z vso doslednostjo in odločnostjo poganjali za pravice koroških Slovencev.

Cerkvene zadeve.

Slomšek v spomin.

(Pri Slomšekovi svečanosti v Mariboru dne 2. svečana 1893 govoril dr. Ant. Medved.)

(Konec.)

Vse za vero, dom, cesarja! Tretjič toraj »vse za cesarja«, to je tudi v slovenskem gestu. No — kako je neki veliki Slomšek storil?

Gospoda! Žalostna resnica je, da naši nasprotniki zlobno šepčejo kot črni ovaduhi, rekoč: Slovani sploh in Slovenci posebej »s hrepenenjem gledajo prek iztočne meje avstrijske države«, cesarju zvesti niso. Slomšku se je ravno tako godila. Posebno v uradnih krogih »zgoraj« so rekli: Slomšek je panslavist, toraj cesarju sovražnik, cesarju nezvest... Za Boga! Kaj, kaj? Mi Slovenci izdajice? Mi sovražni Avstriji in Habsburžanom? Katerega Slovenca to grozno očitjanje krvavo ne boli? Gospoda! Drugi avstrijski narodi so večji, da! so bogatejši, da! so bolj olikani, da! — toda presvitlemu cesarju Habsburškemu zvestejši niso, bolj vdani nikdar niso, kakor smo mi Slovenci! In da taki moramo biti, tega nas uči naš Slomšek. Evo Vam dokaze, da je Slomšek vse za cesarja storil. Dandanes cesarju biti zvest, je lahko, ali leta 1848 je bilo to drugače. Takrat je merilo stotero smrtonosnih pušk na onega, ki je avstrijskega cesarja branil; sto krvavih mečev je mahnilo po njem, ki je cesarju zvestobo prisegel. Ko so uporni puntarji hoteli vzeti prestol Habsburžanom, takrat, takrat je Slomšek pokazal, kaj se pravi to: vse za cesarja! Ko so uporni kmetje leta 1848 cesarju dačo odpovedali, je Slomšek koj 2. aprila izdal pastirski list, ter je svoje podložne oistro spomnil na Izveličarjevo povelje: Dajte cesarju, kar je cesarjevega! Med drugim prelepo pravi: »Naj svet spozna, da mi cesarja ne ljubimo samo z besedo, temveč tudi v dejanju in resnici!« — Ko so se cesarske čete leta 1849 zmagonosno vračale iz Laškega, bil je Slomšek med prvimi skofi, ki so v posebnih pastirskih listih svoje vernike opomnili, naj za to Boga hvalijo. Ko je bil presvitli cesar 1. 1853 kruto zavrtno napaden, a po neskončni dobroti Božji srečno rešen grozovite nesreče, hvalil je naš Slomšek v silno ganljivem pastirskem listu Božje vsmiljenje, ki je Avstrijo rešilo nepopisne nesreče. Leta 1859 sli so Avstriji zopet v vojsko. Slomšek je precej zaukazal, po celi škofiji moliti za znago Avstrijskega orožja. Še več! Telesno sicer ni šel z vojaki proti sovražnikom, a vendar, kakor bi sam mladeniško ognjevit vojak bil, zložil je on, priletni škof Slomšek, vojakom navdušene pesmi, ki jim naj ljubezen in pogum za Avstrijskega cesarja vžigajo. Čujte, kako poje:

„Naj cesarska roka braui
Nas ves čas sovražnika;
Bog obvaruj nam cesarja
Našga Franca Jožefa!“

In to naj bi bil mož-izdajica?!... Slomšek, dobro vedoč, da

„Hrast se omaje in lrih, zvestoba Slovenca ne mine“, zapel je slovenskim vojakom-junakom ganljiv in plamenit slavospev:

„Le naj ropoče in bobni,
Iz tisoč topov naj gromi,
Naj krogle križem švigajo
Slovenci ne pobegnejo!...“

Da, nikdar niso in nikdar ne bodo Slovenci pobegnili, kadar je treba v boj za cesarja. Vse za cesarja! Gospoda! Ako bodo Avstrijski cesarji imeli vedno tako zveste podložnike, tako vdane škofe, kakor je bil naš Slomšek, potem — slobodno rečem — bo Avstrija do konca dni prva in najtrdnjša država na svetu! Kdo